

Nr 12

Försvarsutskottets betänkande med anledning av motioner om kvinnan i försvaret

Motionerna

I motionen 1975:746 av herrar Romanus (fp) och Olsson i Kil (fp) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär ett omedelbart tillträde för kvinnor till de tjänster som flygvapnet tidigare begärt få undantagna från hittillsvarande könsspärrar,

2. att riksdagen uttalar sig för att även försvarets övriga tjänster öppnas för kvinnor och att detta sker snarast möjligt och utan bindning till andra avväganden om den framtida befälsordningen,

3. att riksdagen begär att regeringen utan dröjsmål tillsätter en utredning för att belysa reformer som skulle undanröja könsbunden uttagning inom totalförsvaret och i stället ta till vara individuella kvalifikationer; belysningen av frågan skall avse verkningarna såväl på totalförsvaret som på möjligheterna att ge kvinnor och män samma villkor i allt samhällsliv, och utredningen bör vara allsidigt sammansatt.

I motionen 1975:1186 av fru af Ugglas (m) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkande 4), att riksdagen uttalar att militäryrket skall öppnas för kvinnan samt att härför erforderliga ändringar i rekryterings- och utbildningsbestämmelser genomförs.

Utskottet

I motionen 1975:746 kritiserar de hittillsvarande utredningar som har sysslat med frågor om kvinnornas möjligheter inom försvaret. Motionärerna angriper också vad man kallar diskrimineringen av de kvinnor som arbetar inom försvaret. Man pekar på sambandet mellan en reform inom försvaret och kvinnornas ställning i övrigt samt refererar utländska erfarenheter av kvinnor i försvaret.

Även i motionen 1975:1186 görs jämförelser mellan svenska och utländska förhållanden. Militäryrket anges vara den enda yrkesväg som är stängd för den svenska kvinnan. Enligt motionen finns många kvinnor som är mycket väl lämpade för militära befattningar.

Frågan om att skapa ökade möjligheter för kvinnor att få anställning inom försvarsmakten har under de senaste åren behandlats i flera sammanhang. 1972 års värnpliktsutredningar har i betänkandet (Ds Fö 1973:1) Kvinnor i det militära försvaret gjort en översiktlig studie av hithörande

frågor. Utredningen har i sitt betänkande belyst tre problem, nämligen

- konsekvenserna av att låta den utbildningsplikt inom totalförsvaret som nu hänförs sig till män även avse kvinnor,
- möjligheterna att ge erforderlig militär utbildning åt de kvinnor som vill skaffa sig kompetens för anställning som befäl inom försvaret,
- förutsättningarna att genom utbildningsplikt fylla det personalbehov inom krigsorganisationen som f. n. tillgodoses genom frivilligt utbildade avtalsbundna kvinnor ur frivilligorganisationerna.

Utredningen avvisade för sin del såväl tanken på en kvinnlig värnplikt som förslaget om att införa en tjänsteplikt. När det gäller möjligheterna att låta kvinnor anställas som befäl förordade utredningen en översyn av gällande bestämmelser angående rekrytering och utbildning för anställning som befäl inom försvaret.

Regeringen har, efter remissbehandling av värnpliktsutredningens betänkande, den 27 februari 1975 beslutat om en beredning för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret. Beredningen skall fortsätta det påbörjade arbetet att skapa möjligheter för kvinnor att få anställning i det militära försvaret. Med hänsyn till att frågan har viss anknytning till bl. a. arbetet med den framtida befälsordningen skall den fortsatta beredningen utföras av särskilt tillkallade sakkunniga inom försvarsdepartementet. Beredningsarbetet skall i en första etapp avse tjänster där uppgifterna inte är av stridande karaktär. Arbetet måste även innefatta frågor om den utbildning som kan behövas och vilka organisatoriska och andra konsekvenser som förslagen medför. Uppdraget avser hela försvarsmakten. Särskilda kostnadsberäkningar skall göras.

Frågan om en allmän värnplikt för kvinnor utesluts från det kommande beredningsarbetet. Inte heller innefattar uppdraget frågan om att skapa ett tjänstepliktssystem för uppgifter som nu fullgörs genom frivilliga insatser.

Motionsförslagen grundar sig på kravet i fråga om medborgarnas lika villkor i samhällslivet. Utskottet delar åsikten att individuella kvalifikationer, utan särskild hänsyn till kön, mera än hittills bör vara bestämmande när man fördelar uppgifter inom totalförsvaret. Utskottet anser att regeringens beslut om en särskild beredning för att skapa ökade möjligheter för kvinnor att få anställning i det militära försvaret på ett lämpligt sätt tillgodoser de önskemål som har förts fram i motionerna. Arbetet att skapa sådana ökade möjligheter kan nu väntas fortgå i rask takt.

För beredningen har tillkallats tre sakkunniga. Av dessa är två kvinnor.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionsyrkandena och hemställer

1. att riksdagen avslår motionen 1975:746,
2. att riksdagen avslår motionen 1975:1186 yrkande 4.

Stockholm den 18 mars 1975

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustavsson i Eskilstuna (s), Gustafsson i Stenkyrka (c), Gustafsson i Uddevalla (s), Glimnér (c), Gustavsson i Ängelholm (s), Karl Bengtsson i Varberg (fp), fru Sundström (s), herr Brännström (s), herr andre vice talmannen Virgin (m), herrar Gustavsson i Nässjö (s), Gernandt (c), Björk i Gävle (c) och fru Ekelund (c).

